

Людмила МЕЛЬНИЧУК

**ТРАДИЦІЇ МИСТЕЦЬКОГО ЗБИРАЛЬНИЦТВА
НА СЛОБОЖАНЩИНІ
Колекція Капністів**

Збирання творів мистецтва, яке було поширене по всій Україні, мало давні традиції і на Слобожанщині. З кінця XVIII ст. воно набуває ознак справжнього колекціонування, досягаючи особливого розмаху у другій половині XIX ст. Важливу роль у цьому процесі відігравали садибні дворянські зібрання, одним із яких була колекція Капністів. Цей рід, нащадки якого і нині проживають на Слобожанщині, залишив помітний слід в українській історії і культурі. Найбільш знаменитий з родини — Василь Васильович Капніст (1758–1823), драматург і поет, який надавав підтримку Володимирі Боровиковському, одному з кращих портретистів XVIII ст. Його син — Олексій Васильович Капніст (1796–1867/9) — ад'ютант генерала М. В. Раєвського, член «Союзу благоденства», товариш Т. Г. Шевченка, який познайомив поета з багатьма представниками тогочасної української еліти. Ім'я Василя Олексійовича Капніста (1838–1910) відоме менше, ніж імена його діда й батька, але в межах Слобідської України його внесок у розбудову культури був досить вагомий. Благодійник і колекціонер, він створив у родовому маєтку в с. Михайлівка Харківської губернії неповторний осередок культури, однією зі складових якого було мистецьке зібрання. Націоналізована 1919 р. колекція і особистості, які її створювали, довгий час залишались поза увагою дослідників, допоки з падінням ідеологічних бар'єрів не виник інтерес до теми приватного мистецького колекціонування.

Славетному роду Капністів присвячено чимало літератури. Нас цікавлять лише матеріали, які дають уявлення про мистецьку колекцію цієї родини. З публікацій до 1917 р. найбільш цінною є стаття Г. К. Лукомського в журналі «Старые годы», в якій зібрання розглядається у взаємозв'язку з садибною архітектурою, садово-парковим мистецтвом. За останні роки, після великої перерви, з'явилися перші публікації мистецтвознавців з означеної теми. В. В. Рубан звертається до неї у зв'язку з дослідженням українського портрету, С. І.

Побожій — у контексті розвитку мистецтвознавчих традицій на Слобожанщині. Важливі матеріали про родину Капністів зібрані й надруковані в місцевій пресі лебединським дослідником Ю. В. Голодом. Утім на сьогодні процес формування колекції, її склад, особистості створювачів вивчені недостатньо. Відтак ціла низка аспектів потребує докладнішого опрацювання й аналізу.

Метою пропонованої публікації є висвітлення результатів дослідження з історії створення й побутування мистецької колекції Капністів, систематизація даних про її сучасний стан.

Колекція творів мистецтва у маєтку «Михайлівка» формувалася кількома поколіннями колекціонерів. Започаткована вона була Олександром Андрійовичем Іваненком, багатим і впливовим поміщиком Лебединського повіту першої половини XIX ст. Відомо, що він мав симфонічний оркестр з кірапаків-музикантів, церковний хор, сад із рідкісними рослинами і клумбами [1, с. 103]. У родових маєтках надзвичайно важливим вважалося формування певного середовища, в якому б присутні відчували нетлінність зв'язків часу й поколінь. На Слобожанщині у маєтках «Шаровка», «Михайлівка», «Наталіївка», «Должик» та ін. були створені садово-паркові комплекси, в яких головним елементом був палац з багатими інтер'єрами, прикрашеними дорогоцінними творами мистецтва. Михайлівка була названа Г. Лукомським «серед добре збережених старовинних садіб, блискучих зразків садібного будівництва, в якій не тільки дворянські будинки, але і флігелі будувалися з фронтонами й колонами, відповідно класичних канонів. [2, с. 28].

Після смерті Іваненка садиба перейшла до його племінниці — Ульяни Дмитрівни Капніст, праправнучки гетьмана Павла Полуботка, а потім до її сина Василя Олексійовича Капніста. Деякий час він перебував на військовій службі у С.-Петербурзі, мав нагороди; з 1867 р. був Лебединським предводителем дворянства, у 1888–1902 рр. — Харківським губернським предводителем дворянства. Василь Олексійович володів Михайлівкою у 1857–1910 роках. У ці часи маєток став таким, як про нього писав Г. Лукомський: «Михайлівка ледь не одна з найбільш красивих і типових садіб усієї України» [3, с. 4]. Саме Василя Капніста та його дружину Варвару Капніст, великих шанувальників старовини й мистецтва, слід уважати найбільш причетними до формування мистецької колекції.

Варвара Василівна Капніст (1840/41–1922) походила зі славетного роду Рєпніних. Її батько — В. М. Рєпнін — був близьким другом Т. Г. Шевченка. Відомо, що Шевченко, гостюючи в Яготині у січні 1844 р., написав дитячий портрет Варвари з братом. В. Капніст була багаторічною попечителькою Лебединського жіночого училища (згодом гімназії) [4], притулку для бідних дворян [5], заснувала у с. Межиріч Лебединського повіту майстерню керамічної скульптури.

Велика шанувальниця української старовини, вона колекціонувала кераміку, українські текстильні вироби: сукні, серветки, скатертини, рушники, прошви, зразки народної вишивки. Її колекція мала неабиякий успіх на Паризькій виставці 1878 р. [6, с. 271]. Відомо, що 1918 р., коли грабувалися садиби, розтягувалися цінні речі, Варвара Капніст надала твори з колекції на Першу виставку української старовини в Лебедині, організовану С. А. Таранушенком. Серед експонованого були робота Т. Шевченка «Кобзар з поводирем», портрети родини Полуботків, рушники, вишиванки, українські килими [7]. Трохи раніше В. Капніст передала на зберігання до Музею красних мистецтв і старожитностей Харківського університету цінні речі з колекції: 17 половинних полотен та 6 цільних плахт (відповідно 11 та 6 залишились у Михайлівці) [8].

Після смерті В. О. Капніста власником маєтку став його син — Олексій Васильович (1879–1956/58). Молодший Капніст, як і батьки, мав велику кількість громадських обов'язків, займався благодійництвом, захоплювався колекціонуванням. Достеменно невідомо чи поповнював він батьківську колекцію в Михайлівці, у його ж петербурзькій збірці, згодом націоналізованій, були гравюри, бронза, картини й меблі [9, с. 217]. Нами виявлено, що до 1941 р. в зібранні Української картинної галереї у Харкові (УКГ) знаходились предмети і твори з харківського будинку Капністів. Вони надійшли у лютому 1919 р. і належали Софії Капніст-Карповій, дружині О. В. Капніста. Це були дві живописні роботи, дві гравюри, два крісла з червоного дерева, а також порцеляна Мейсенської мануфактури, дрібна порцелянова пластика Копенгагенської Королівської мануфактури, посуд заводу Міклашевського тощо. Зазначимо, що колекціонеркою була й дочка В. та В. Капністів — Єлизавета Мусіна-Пушкіна, її збірка знаходилась у Києві [10].

У серпні 1917 р. молодший Капніст виїхав до Франції (як виявилось, назавжди), а маєток і колекція залишились на догляді його матері. Восени 1918 р. палац Капністів було спалено. Варвара Василівна переселилась до флігелю, згодом з денкінськими військами потрапила до Криму й далі за кордон. Довгий час у дослідників не було ніяких відомостей про неї. Вважалося, що вона загинула у Криму під час більшовицького терору. Утім встановлений яготинською дослідницею Аллою Стравінською зв'язок із проживаючим у Франції правнуком Варвари й Василя Капністів — князем М. І. Репніним, дозволив дізнатись про останні роки життя В. Капніст, отримати її фото цього часу та вишитий рушник, подарований ученицями училища. В. Капніст померла у Берліні 1922 р. у віці 81 рік, залишивши цікаві «Записки», копія яких знаходиться нині в Україні [11, с. 49–55].

Складна, а іноді і трагічна історія націоналізованих приватних колекцій. Оскільки після 1917 р. до Лебедина надходили збірки з усіх навколишніх садиб:

О. А. Красовського з с. Кулічки, Ю. М. Бразоль-Леонтьєвої з с. Рябушки, Анненкових з с. Боброве, існують великі складнощі з їхнім реконструюванням. Якихось каталогів зібрання Капністів, мабуть, і не було. Частина творів втрачено під час пожежі маєтку, пограбування Лебединського музею наприкінці червня 1919 р. [12, с. 58]. Ці втрати, а також неодноразовий перерозподіл музейних фондів у 30-ті та 50-ті рр. ХХ ст. з численними помилками в записах, зробили неможливим уявлення про первісний вигляд колекції.

Утім за допомогою джерел, серед яких — праці Г. Лукомського, каталоги виставок, записи у музейних документах, все ж можливо окреслити загальний склад колекції на початок ХХ ст. Вона включала велику збірку живопису, графіки, меблів, кераміки, українських килимів та одягу, державних документів. До неї входили також чимала бібліотека, архіви гетьмана Павла Полуботка й Капністів (у ХVІІІ ст. Михайлівка значилася серед численних маєтків Полуботка, за переказами тут у нього гостював Петро І) [13].

Портретна галерея, яка була незмінно присутньою у дворянських садибах, містила родинні портрети Капністів, Полуботків, Рєпніних, Іваненків, Коробовських, Міклашевських, Розумовських, Долгоруких. Усі зображені на портретах були пов'язані сімейними зв'язками. Капністи були ріднею знаменитого гетьмана Павла Полуботка. Як зазначає В. В. Рубан, «його портрет, а також портрети його дружини, синів написані в старовинних традиціях, певно, місцевими малярами. Про це свідчить манера виконання, прагнення дбайливо виписати риси обличчя й деталі вбрання. Онуки, правнуки Полуботка, зображені світськими дамами й кавалерами, вбраними за новою модою, малювали їх уже митці з «освічених» [14, с. 48]. У колекції знаходилися роботи Володимира Боровиковського — портрети Л. А. Полуботка (батька Павла Полуботка) та Г. Р. Державіна (Державін і драматург Капніст були одружені на рідних сестрах).

Кілька творів з колекції зображують родину Іваненків. У рисунках італійця Олександра Молінарі змальовані власник Михайлівки Олександр Андрійович та його брат Андрій. Живописний портрет невідомого художника зображує чоловіка біля столу-бюро з червоного дерева, який зберігся і донині, що дає можливість припустити в портретованому або господаря Михайлівки, або, як вважає В. Рубан, його старшого брата Григорія [14, с. 48]. Ще один олівцевий портрет Іваненка Ореста Кіпренського також залишає відкритим питання про те, кого саме змальовано.

Портрети створювались у різний час, художниками різного рівня, але вони цінувались не тільки як твори мистецтва, а також як пам'ять про предків: «Капністи шанобливо зберігали зображення своїх пращурів і родичів, а також родичів і предків своїх дружин... Портретна галерея була не тільки окрасою

маєтку, вона була справжньою історією кількох давніх шляхетських родів, втіленою в мистецьких образах» [15, с. 42]. В Україні ця традиція йшла ще від часів козацтва, коли у будинках на стінах вішали картини козачого письма, а біля них ставили портрети знатних членів родини [2, с. 25]. Серед визначних осіб в галереї знаходились портрети українських гетьманів Данила Апостола й Петра Конашевича-Сагайдачного.

Портретували художники й родину графа Василя Олексійовича Капніста. З путівника по Харкову 1915 р. відомо, що «його портрет знаходився у Будинку Харківського депутатського зібрання разом з портретом Олександра III пензля В. Серова й портретом Андрія Квітки, губернського предводителя дворянства, при якому зводився будинок» [16, с. 60]. У 1900-х Капніста портретував харківський художник Іван Святенко. Цей портрет перебував у Лебединському жіночому училищі (разом з портретом дружини). Видатний російський художник Валентин Серов, знайомий з родиною Капністів, про що свідчить створений ним етюд «Михайлівка», портретував Варвару Василівну та дочок — Варвару Мусіну-Пушкіну, Єлисавету Мусіну-Пушкіну. Але ці портрети зберігалися не в Михайлівці, а в Петербурзі [17, с. 65–66].

1905 р. на знаменитій історико-мистецькій виставці російських портретів у С.-Петербурзі, влаштованій С. П. Дягілевім, з колекції Капністів були представлені живописні портрети гетьмана П. Полуботка, князя М. В. Рєпніна; рисовані портрети А. Молінарі — О. Іваненка, А. Іваненка, Долгорукого, Долгорукої [18]. Готуючи виставку влітку 1904 р., «Дягілев особисто взявся за цю дійсно величезну працю — об'їхати всі ті маєтки, де, як було напевно відомо, знаходяться старі портрети або де можливо було припустити їхню наявність» [19, с. 223]. Хоча Дягілев не залишив записів про ці поїздки, але представлені у каталозі виставки роботи дають відповідь щодо географії цих подорожей. З України були презентовані твори з маєтків «Диканька» В. С. Кочубея, «Яготин» М. В. Рєпніна, «Війтовці» М. А. Моркова, «Біла Церква» М. Є. Браницької, «Корсунь» М. П. Лопухіна-Демідова, «Казацьке» В. Г. Врангель, «Михайлівка» В. О. Капніста, з колекцій Терещенків, Воронцових тощо.

За традицією садибні дворянські зібрання разом з портретною галереєю мали твори західноєвропейського мистецтва. При формуванні цієї частини збірки володарі послуговувалися насамперед власними смаками. Цілі колекціонерства, можливо й не ставили, використовуючи картини для прикрашання інтер'єрів. Колекція Капністів включала пейзажі, натюрморти, біблійські й жанрові сцени художників італійської, нідерландської, фламандської, голландської шкіл XVI–XVIII ст.

Найбільш цінною роботою з колекції Капністів є «Пейзаж зі сценою з легенди про св. Роха» одного із засновників європейського пейзажу — нідерланд-

ського художника XVI ст. Іоахіма Патініра. Патінір належить до кращих представників північного живопису, які створювали просторові панорами в традиції так званого світового («космічного») пейзажу. Релігійний сюжет у картинах Патініра присутній лише як данина традиції і оживляючий мотив. Історик мистецтва Ріхард Мутер називає його «ймовірно, взагалі першим художником, який порвав зв'язок зі Священним писанням». Високу оцінку творам Патініра дав Дюрер, самого художника назвавши «гарним пейзажистом» [20, с. 442]. Картин Патініра у музеях Європи і США нараховують трохи більше двадцяти. Авторство роботи з колекції Капніста (атрибуція М. В. Доброклонського, Ермітаж, 1938) й досі викликає питання. 1967 р. у виданні «Западноевропейская живопись в музеях СССР» викладена атрибуція російського мистецтвознавця М. М. Нікуліна, в якій автором названо Яна де Кока [21, табл. 11]. Пізніше, спираючись на нові виявлені твори Патініра, Нікулін розширив ймовірне авторство до трьох версій: самого Патініра, художників його кола або Я. де Кока [22, с. 46].

Мода на голландських художників у дворянських колекціях існувала ще з часів Петра I. Автором «Пейзажу з рибалками» є голландський майстер Ян Йосеф ван Гойєн, один із засновників національного напрямку в пейзажному живописі. Картина належить до періоду творчого розквіту митця (1630–1640-і), коли він створював річкові пейзажі, які вирізняються просторовістю, повітряністю, особливою тонкістю кольорового вирішення. У «Пейзажі з рибалками» монохромний колорит виступає як головний засіб досягнення цілісної єдності пейзажного образу, а лессировальне письмо надає поверхні майже акварельну прозорість.

Картина «Пожежа у місті», співзвучна попередній роботі зображенням повсякденного мотиву рідної природи й відмовою від панорамного пейзажу, має підпис нідерландського художника Пітера Брейгеля Молодшого. Утім, російський мистецтвознавець І. В. Ліннік вважає підпис підрубкою і атрибує її як роботу голландського художника Есайса Антоніса ван де Велде [23, с. 57].

Дві роботи «Сільське свято» належать майстру голландського жанрового живопису XVII ст. Корнелісу Дрохслоту, який тяжів до цілісного охоплення простору, правдивості колориту, щільно пов'язуючи пейзажні та жанрові елементи картини. Серед інших творів у колекції: ескіз представника болонської школи Доменікіно (Доменіко Дзамп'єрі) «Останнє причастя св. Ієроніма» до картини, яка знаходиться у галереї Ватикану, «Святий Себастьян» К. Коельо, твори Ж.-Б. Грюза, П. Панніні, О. Бонвічіно, невідомих митців. Ці картини відповідають естетичним смакам садибної культури, яка традиційно орієнтувалася на класицистичні зразки. Приміром, голівки Греза, античні руїни Панніні, схожі на театральні сцени, були надзвичайно популярні у дворянських палацах.

Світлини інтер'єрів палацу в Михайлівці з меблями, картинами, предметами декоративно-ужиткового мистецтва, вміщені у виданні Г. К. Лукомського, дають уявлення про систему розвішування картин у палаці, побудовану за принципами класицизму з дотриманням декоративної симетрії. Хоча твори мистецтва були дорогою й розкішною прикрасою інтер'єрів палацу, світлини демонструють прагнення власників надати колекції більш високого статусу, підкресливши її мистецьку цінність.

Цікаву частину зібрання становлять меблі. Частина з них придбана В. Капністом на початку ХХ ст. з палацу графа П. С. Строганова у Хотені, Харківської губернії. У Михайлівці опинилися меблі білого гарнітуру (банкетки, столики, стільці) з вишуканими орнаментами. З цього ж придбання меблі з карельської берези початку ХІХ ст. Лукомський звертав на них увагу як на меблі «рідкої художності»: «чудові за оригінальністю рисунку крісла, дивани і столики, бюро... Тут же ліжка зовсім єдине у своєму роді. Карельської берези остов покоїться на ніжках, які зображують бронзованих сфінксів чудової роботи». [2, с. 94]. Разом з меблями у Хотені було придбано часи, підсвічники, порцеляну, графічні твори, картини, які походили з колекції, започаткованої у ХІХ ст. М. І. Камбурлеєм, першим власником палацу. У Михайлівці відмітив Лукомський також канделябри чорної бронзи, порцелянові вази, люстру допетровської доби, меблі з маєтку в Яготині («дивно затишні великі, дещо забавної форми крісла»), меблі червоного дерева поч. ХІХ ст. тощо [3, с. 9].

Чимало творів старовини з колекції було показано 1902 р. на виставці ХІІ археологічного з'їзду в Харкові, у тому числі потир, справлений коштом Павла Полуботка, російські царські й польські королівські грамоти ХVІІ–ХVІІІ ст., портрет гетьмана Данила Апостола, портрет Ганни Полуботок (дружини П. Полуботка), її сорочка, вишита шовком [24, с. 15, 19, 22–23].

Нині твори з колекції Капністів зберігаються у Лебединському міському художньому музеї ім. Б. Руднева, Сумському обласному художньому музеї ім. Н. Онацького, Харківському художньому музеї. Ще до від'їзду з Михайлівки Варвари Капніст до неї навідався Б. К. Руднев, майбутній засновник і директор Лебединського музею, який «разом з Ю. І. Базавлуком, людиною також освіченою, він невдовзі очолив повітовий ревком — почали рятувати все, що можливо. Найбільше ж вдалося врятувати в садибі Капністів у Михайлівці» [25, с. 165]. Важко встановити тепер як саме це відбувалось. Утім сталося так, що напередодні підпалу палацу Капністів восени 1918 р., вилучення частини колекції врятувало багато мистецьких творів. Разом з іншими націоналізованими збірками Лебединського повіту колекція Капністів стала основою новоствореного музею у Лебедині. У роки Другої світової війни завдяки зусиллям і відданості Б. Руднева колекцію у Лебедині було збережено. Деякі роботи

з неї Руднів переховував у себе вдома — портрет роботи Молінарі, етюд Сєрова «Михайлівка»; деякі знімав з експозиції, щоби не впадали у вічі окупантам — портрети Боровиковського, порцеляну тощо [26, с. 48].

Ще перед війною внаслідок музейних обмінів 1930-х з Лебединського музею до УКГ (нині Харківський художній музей) надійшло шість творів західноєвропейських митців. У 1951 р. зібрання Лебединського музею, дивом уціліле у війну, було знову перерозподілено. На цей раз експонати потрапили до Сумського музею, де із зібрання Капністів походять «колекція парсунного і провінційного портрету XIX ст., меблі з карельської берези, портрет Іваненка Ореста Кіпренського, датований 1814 роком...» [27, с. 51]. У Лебедині на сьогодні знаходяться живопис і графіка, меблі, порцеляна, інші речі прикладного мистецтва як зарубіжного, так і вітчизняного походження — всього близько 50 творів. Серед найціннішого — українська парсуна: портрети українських гетьманів і членів родини Полуботків. Нині вони мають не тільки мистецьку, а й історико-іконографічну цінність і репродуковані в сучасному альбомі «Україна — козацька держава» [28, с. 127, 459, 461–462, 473].

Розглянувши колекцію творів мистецтва й старовини кількох поколінь роду Капністів, маємо зазначити, що сформована протягом XIX — початку XX ст., вона відображала естетичні смаки часу та її володарів, мала ознаки причетності роду до української історії. Дворянські садиби відігравали значну роль у насадженні культури у провінції. Відомо, що зібрання Капністів справило велике враження на майбутніх українських художників Василя й Федора Кричевських, які у дитинстві відвідували Михайлівку [15, с. 43]. Нині твори з колекції Капністів, органічно вписавшись у музейний простір, поціновані спеціалістами і любителями, привертають увагу й до самої родини колекціонерів, зусиллями якої збирались і зберігались мистецькі цінності.

1. Антонов А. А., Парамонов А. Ф. Сады и парки Харьковской губернии. — Харьков, 2008.
2. Лукомский Г. К. Старинные усадьбы Харьковской губернии. — Харьков, 2007.
3. Лукомский Г. К. Михайловка // Столица и усадьба. — 1916. — № 56. — С. 4–9.
4. ДАХО. Ф. 3, оп. 235, од. зб. 33, арк. 29, 31.
5. Приют «Ясли» Вознесенского попечительства о бедных: Отчет за 1-й год существования // Харьковские губернские ведомости. — 1900. — 7 июн.
6. Художники України: Енциклопедичний довідник / ІПСМ АМУ; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова) та ін. — К., 2006.
7. ЦДАМЛМУ. Ф. 208, оп. 2, од. зб. 352, арк. 1–13.
8. ЦДАМЛМУ. Ф. 208, оп. 2, од. зб. 224, арк. 3.
9. Банников А. П., Сапожников С. А. Собиратели и хранители прекрасного: Энцикло-

педический словарь российских коллекционеров от Петра I до Николая II. 1700–1918. — М., 2007.

10. *Голод Ю. В.* Михайлівські потомки гетьмана Розумовського // Життя Лебедина. — 1996. — 18 вер.

11. *Стравинская А.* «Сквозь время и пространство» (Князя Репнины и Яготин) // Ханенківські читання. Матеріали наук.-практ. конф. — К., 2004. — Вип. 6. — С. 45–56.

12. *Кравченко В.* Першовитоки історії Лебединського художнього музею // Художній музей: Минуле та сучасність. Матеріали наук. конф. — Суми, 2001. — С. 57–59.

13. Про причини перебування родових документів Полуботків у маєтку Капністів див.: *Лазаревський О. М.* Сведения об остатках семейного архива Полуботков // Киевская старина. — 1901. — Т. 73. — С. 12–13.

14. *Рубан В. В.* Живописні скарби Лебедина // Наука і суспільство. — 1986. — № 10. — С. 47–49.

15. *Рубан-Кравченко В. В.* Кричевський і українська художня культура ХХ століття. Василь Кричевський. — К., 2004.

16. Харьков: Путеводитель для туристов и экскурсантов. — Харьков, 1915.

17. *Побожій С. І.* Валентин Серов і Сумщина. — Суми, 2006.

18. Каталог состоящей под высочайшим его императорского величества государя императора покровительством историко-художественной выставки русских портретов, устраиваемой в Таврическом дворце в пользу вдов и сирот, павших в бою воинов. — СПб, 1905. — Ч. IV, V, VII.

19. *Добужинский М. В.* Воспоминания. — М., 1987.

20. *Мутер Р.* Всеобщая история живописи. — М., 2007.

21. *Кузнецов Ю. И.* Западноевропейская живопись в музеях СССР. — Л., 1967.

22. *Никулин Н. Н.* «Пейзаж со сценой легенды о святом Рохе» из Харьковского музея изобразительных искусств // Проблемы развития зарубежного искусства. — Л., 1974. — Вып. 4. — С. 43–47.

23. *Линник И. В.* Голландская живопись XVII века и проблемы атрибуции картин. — Л., 1980.

24. Альбом выставки XII археологического съезда в г. Харькове / Под ред. и с объясн. текст. Е. К. Редина. — М., 1903.

25. *Побожій С. І.* Розвиток мистецтвознавчих традицій на Слобожанщині // З історії українського мистецтвознавства: Зб. статей. — Суми, 2005. — С. 162–183.

26. *Руднев Б. К.* Дневник оккупации. Г. Лебедин Сумской области. — Харьков, 2006.

27. *Юрченко Н.* До питання походження старої колекції музею // Художній музей: Минуле та сучасність... — С. 46–52.

28. Україна — козацька держава: Ілюстрована історія українського козацтва у 5175 фотосвітлинах / Керівник проекту і авт.-упоряд. В. Недак. — К., 2004.

Анотація. У статті розглядається одна з найбільших приватних мистецьких колекцій Слобідської України XIX — поч. XX ст., аналізується її якісний склад, сучасний стан і значення в культурному житті регіону.

Ключові слова: збиральництво, мистецька колекція, Капністи.

Аннотация. Традиции художественного собирательства на Слобожанщине. Коллекция Капнистов. В статье рассматривается одна из самых значительных частных художественных коллекций Слободской Украины XIX — нач. XX ст., анализируется ее качественный состав, современное состояние и значение в культурной жизни региона.

Ключевые слова: собирательство, художественная коллекция, Капнисты.

Summary. Melnychuk L. The traditions of art collecting in Slobodskaya Ukraine. The Kapnists collection. In article one of the greatest private art collections Slobodskaya Ukraine XIX — of the beginning of the XX-th century is considered, analyzed its qualitative structure, a modern condition and value in a cultural life of region.

Keywords: collecting, art collection, Kapnists.